

หัวข้อคุณิพนธ์	การพัฒนาขั้วสเตรตแก้วและแก้วเซรามิกฐาน โฟแทสเซียมโซเดียม ในโอเบตสำหรับการประยุกต์ทางด้านเซลล์แสงอาทิตย์	
ผู้เขียน	นางสาว พลอยไพลิน ยงศิริ	
ปริญญา	วิทยาศาสตรคุณิพนธ์ (วัสดุศาสตร์)	
คณะกรรมการที่ปรึกษา	ผศ.ดร. กมลพรรณ เพ็งพัค ผศ.ดร. สุขุม อิศเสงี่ยม ศ.ดร. กอบวุฒิ รุจจินากุล ศ.เกียรติคุณ ดร. ทวี ตันขศิริ	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ สนใจที่จะศึกษาวิธีการเตรียมแก้วเซรามิกของสารเพอร์โรอิกเล็กทริกโพแทสเซียมโซเดียมในโอเบต ($K_{0.5}Na_{0.5}NbO_3$ หรือ KNN) ในระบบแก้วซิลิเกต (SiO_2) และเทลลูไรต์ (TeO_2) และศึกษาอิทธิพลของการเจือสารกลุ่มแรเอิร์ทเทอร์เบียมออกไซด์ (Er_2O_3) ต่อคุณสมบัติของแก้วเซรามิก ในงานวิจัยนี้ยังนำเสนอกระบวนการอินคอร์ปอเรชัน (incorporation method) มาช่วยในการปรับปรุงการเตรียมแก้วเซรามิก เพื่อลดโอกาสในการเกิดข้อบกพร่องอื่นๆ และทำให้ได้องค์ประกอบของสารโพแทสเซียมโซเดียมในโอเบตแบบเฟสเดียวในแก้วเซรามิก กระบวนการทดลองเริ่มจากการเตรียมผงโพแทสเซียมโซเดียมในโอเบตโดยกระบวนการแคลไซน์ จากนั้นนำสารตั้งต้นที่เตรียมได้ไปผสมกับสารตั้งต้นที่เกิดแก้ว เช่นซิลิเกตและเทลลูไรต์ แล้วนำสารผสมไปหลอมที่อุณหภูมิหลอมเหลว แก้วเซรามิกของสารเพอร์โรอิกเล็กทริกโพแทสเซียมโซเดียมในโอเบตจะมีความโปร่งใสได้ขึ้นอยู่กับปริมาณของสารตั้งต้นแก้ว อุณหภูมิที่ใช้หลอมเหลว และเวลาที่ใช้ในการหลอมแก้ว โดยอัตราส่วนของแก้วเซรามิกระบบเทลลูไรต์ที่เลือกศึกษาในงานนี้คือ $(x)KNN-(100-x)TeO_2$ เมื่อ $x = 20$ และ 30 ร้อยละโดยโมล และใช้อุณหภูมิหลอมแก้วที่ 800 ถึง 900 องศาเซลเซียสเป็นระยะเวลาานาน 15 ถึง 60 นาที ขณะที่อัตราส่วนของแก้วเซรามิกระบบซิลิเกตที่เลือกศึกษาในงานนี้คือ $(x)KNN-(100-x)SiO_2$ เมื่อ $x = 70, 75$ และ 80 ร้อยละโดยโมล และใช้อุณหภูมิหลอมแก้วที่ 1300 องศาเซลเซียสเป็นระยะเวลาานาน 15 นาที ในระบบแก้วทั้งสองจะเจือเออร์เบียมออกไซด์ ในสัดส่วน 0.5 และ 1.0 ร้อยละโดยโมล จากนั้นจึงทำการปลุกผลึกในแก้วด้วยความร้อน (heat treatment) ที่อุณหภูมิที่เหมาะสม

จากการศึกษาพฤติกรรมทางความร้อน พบว่าแก้วในชุด KNN-TeO₂ จะมีความเสถียรทางความร้อนที่ต่ำกว่าแก้วในชุด KNN-SiO₂ ซึ่งแก้วที่มีความเสถียรสูงสุดสามารถพบในแก้วชุด 80KNN-20SiO₂ ที่เจือ Er₂O₃ เข้าไปในร้อยละ 0.5 โดยโมล การงานศึกษาดังกล่าว พบว่าความเสถียรของแก้วเซรามิกทั้ง 2 ชุดจะลดลงเมื่อมีอัตราส่วนของ TeO₂ และ SiO₂ ลดลง รวมไปถึงเมื่อปริมาณของ Er₂O₃ เพิ่มขึ้นก็สามารถทำให้ความเสถียรของแก้วลดลงเช่นกัน

ผลการศึกษาองค์ประกอบเฟสด้วยเทคนิคการเลี้ยวเบนของรังสีเอกซ์ พบว่ามีองค์ประกอบเฟสที่แตกต่างกันในแก้วแต่ละชนิด แก้วเซรามิกระบบเทลลูไรต์จะประกอบด้วยองค์ประกอบเฟสหลายชนิด ได้แก่ โปแทสเซียมไนโอเบียมเทลลูเรต (KNbTeO₆) และ โซเดียมไนโอเบต (Na₂Nb₄O₁₁) และจะพบการตกผลึกของเฟสแอลฟาเทลลูไรต์ (α -TeO₂) ที่อุณหภูมิที่สูงขึ้น ขณะที่แก้วเซรามิกระบบซิลิเกต จะปรากฏองค์ประกอบเฟสของ K_{0.5}Na_{0.5}NbO₃ ในแก้วเซรามิกระบบซิลิเกตที่ x = 70 – 75 ร้อยละ โดยโมล แต่เมื่อเพิ่มปริมาณ x = 80 ร้อยละ โดยโมล จะพบองค์ประกอบเฟสที่ไม่สามารถระบุได้เกิดขึ้นด้วย จากผลการศึกษาโครงสร้างทางจุลภาคพบว่าแก้วเซรามิกชุด TeO₂ ประกอบด้วยผลึกของสารละลายของแข็ง KNN ที่มีโครงสร้างแบบคิวบิก ขณะที่แก้วเซรามิกชุด SiO₂ มักจะพบผลึก KNN ที่มีโครงสร้าง เตตระโกนอล-ออร์ทอโรมบิก เป็นส่วนใหญ่

จากผลการศึกษาคุณสมบัติเชิงแสงของแก้วเซรามิกทั้ง 2 ชุด พบว่าดัชนีการหักเหแสงและค่าพลังงานช่องว่างระหว่างแถบในแก้วทั้ง 2 ชุดมีค่าที่ต่างกัน แก้วในระบบ TeO₂ มีค่าดัชนีการหักเหแสงที่สูงกว่าแก้วระบบ SiO₂ โดยมีค่าเท่ากับ 2.17 และมีค่าพลังงานช่องว่างระหว่างแถบเท่ากับ 2.40 eV ขณะที่แก้วระบบ SiO₂ มีดัชนีการหักเหแสงประมาณ 1.65 และมีค่าพลังงานช่องว่างระหว่างแถบอยู่ในช่วง 2.85 ถึง 4.07 eV นอกจากนี้จากผลการศึกษาการดูดกลืนแสงของแก้วทั้ง 2 ชุด ยังยืนยันว่าไอออนของ Er³⁺ ได้รวมเข้ากับโครงสร้างของผลึก KNN ได้เป็นอย่างดี สำหรับการศึกษการเปล่งแสงของแก้วเซรามิกจะเห็นได้ชัดว่าแก้วเซรามิกในชุด 75KNN-25SiO₂ ที่มีเจือ Er₂O₃ จะเปล่งแสงสีเขียวและสามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าเมื่อกระตุ้นด้วยแหล่งกำเนิดแสงในช่วงคลื่นประมาณ 315-410 nm หรือช่วงของแสงอัลตราไวโอเล็ต ทั้งนี้การเปล่งแสงของแก้วเซรามิกเกิดจากการที่แสงอัลตราไวโอเล็ตได้เข้าไปกระตุ้นอิเล็กตรอนในชั้น ⁴I_{15/12} และชั้น ⁴G_{9/2} ของไอออน Er³⁺ ให้ย้ายไปยังชั้น ⁴G_{11/2} โดยที่ความเข้มแสงที่ปลดปล่อยออกมาจะเกี่ยวข้องกับความสามารถของไอออน Er³⁺ ในการรวมตัวกับโครงสร้างหลักชนิดไม่สมมาตร นอกจากนี้อุณหภูมิจากการปลุกผลึกยังเกี่ยวข้องกับความเข้มการเปล่งแสงเช่นกัน โดยเมื่ออุณหภูมิการปลุกผลึกสูงขึ้นจะทำให้ความเข้มการเปล่งแสงลดลงเนื่องมาจากผลึกมีขนาดที่ใหญ่ขึ้นนั่นเอง

ในส่วนสุดท้าย ผลการศึกษาคุณสมบัติทางไฟฟ้าของแก้วเซรามิกมีค่าที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากพบว่าแก้วทั้ง 2 ชุดมีค่าไดอิเล็กทริกที่ค่อนข้างสูง โดยแก้วเซรามิกที่มีค่าไดอิเล็กทริกที่สูงสุดประมาณ 675 และมีค่าการสูญเสียทางไดอิเล็กทริกประมาณ 0.01 ที่ความถี่ 10 kHz คือแก้วในชุด 30KNN-70TeO₂ สำหรับแก้วระบบ SiO₂ พบว่ามีค่าไดอิเล็กทริกที่สูงสุดในชุด 70KNN-30SiO₂ ที่เจือ Er₂O₃ ในร้อยละ 0.5 โดยโมล โดยมีค่าประมาณ 460 และมีค่าการสูญเสียทางไดอิเล็กทริกประมาณ 0.006 ที่ความถี่ 10 kHz จะเห็นได้ว่าอุณหภูมิการปลุกผลึกเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการปรับปรุงค่าไดอิเล็กทริกในแก้วเซรามิก อย่างไรก็ตามอุณหภูมิการปลุกผลึกก็มีผลต่อคุณสมบัติเชิงแสงของแก้วเซรามิกซึ่งต้องมีการปรับอุณหภูมิให้เหมาะสมต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Dissertation Title	Development of Potassium Sodium Niobate Based Glass and Glass-ceramic Substrates for Solar Cell Applications	
Author	Miss Ploypailin Yongsiri	
Degree	Doctor of Philosophy (Materials Science)	
Advisory Committee	Asst. Prof. Dr. Kamonpan pengpat	Advisor
	Asst. Prof. Dr. Sukum Eitssayeam	Co-advisor
	Prof. Dr. Gobwute Rujjanagul	Co-advisor
	Prof. Emeritus Dr. Tawee Tunkasiri	Co-advisor

ABSTRACT

This research is focused to study the preparation of transparent ferroelectric glass-ceramics of potassium sodium niobate, $K_{0.5}Na_{0.5}NbO_3$ or KNN based silicate SiO_2 and tellurite TeO_2 systems with erbium oxide, Er_2O_3 rare-earth dopant. In order to improve the glass preparation process, the incorporation method has been introduced for controlling crystallization of KNN single phase and reduce the chance of any unwanted second phase, which frequently co-precipitates in the conventional glass-ceramic method. For incorporation technique, KNN compound was firstly prepared by calcination technique, then mixed with glass former and melt-quenched at appropriate temperatures. The transparent KNN glasses were obtained at different composition depending on the type of glass former, melting temperature and dwell time. The composition ratios of KNN based tellurite glass were (x)KNN-(100-x) TeO_2 , where $x = 20$ and 30 mol% and melting temperatures were of about $800 - 900$ °C with short dwell times of $15 - 60$ min. While, the composition ratio of KNN based silicate glass are (x)KNN-(100-x) SiO_2 , where $x = 70, 75$ and 80 mol% and the higher melting temperature at 1300 °C was used with a dwell time of 15 min. Erbium oxide dopant was varied at 0.5 and 1.0 mol% related with recently published works. Then, all of glass-ceramics were heat treated at various temperatures. This study is divided into two main topics depending on the type of glass former.

The thermal behavior study showed that KNN-TeO₂ based glasses have lower stability than that of KNN-SiO₂ based glasses. The highest thermal stability of about 88 was found in 80KNN-20SiO₂ doped 0.5 mol%Er₂O₃. The thermal stability also indicated that the lower concentration of glass former and the higher concentration of Er₂O₃ could decrease the stability of glass.

The XRD results showed that KNN based tellurite glass-ceramics contained several phases such as KNbTeO₆ and Na₂Nb₄O₁₁ at T_{c1} and the additional α -TeO₂ phase was existed at T_{c2}, while KNN based silicate glass-ceramics showed K_{0.65}Na_{0.35}NbO₃ single phase. From structural study, TeO₂ based glass-ceramics contained KNN solid solution crystals of cubic structure while SiO₂ based glass-ceramics preferred to form KNN tetragonal-orthorhombic crystals.

The optical property was reviewed in this work. The refractive indices of TeO₂ glass system are higher than that of SiO₂ system. In KNN-TeO₂ glass system, the highest refractive index is 2.17 with energy band gap of 2.40 eV. In KNN-SiO₂ glass, all compositions had similar refractive indices of approximately 1.65 with energy band gap in range of 2.85-4.07 eV. The absorption spectra of all glass compositions indicated that Er³⁺ ions are well incorporated into KNN crystal structure. For photoluminescence study, the visible emission that clearly seen with naked eyes was 75KNN-25SiO₂ glass doped with Er₂O₃. All glass ceramics emitted bright green light under 315-410 nm excitation. This ultraviolet excitation activated the electrons at the ⁴I_{15/12} to ⁴G_{11/2} and ⁴G_{9/2} states of Er³⁺ ion co-doped materials. The intense fluorescent of glass-ceramics was corresponded to the incorporation of rare earth ions in a non-centrosymmetric host. Moreover, the fluorescent intensity also decreased with increasing heat treatment temperature because of the increase in crystal size.

Finally, the electrical study of this work found that all glasses and glass ceramics showed an interesting dielectric values. The maximum dielectric constant of about 675 with low loss of 0.01 (10kHz) was found in 30KNN-70TeO₂ which melted and heat treated at 900°C/30min and 530°C/4h, respectively. In SiO₂ based glass, the maximum dielectric constant of 460 with dielectric loss of 0.006 (10kHz) was found in 70KNN-30SiO₂ doped 0.5mol%Er₂O₃ glass which heat treated at 670°C/4h. It is suggested that high heat treatment temperature is a significant factor in increasing the crystallization

mechanism, leading to the increase of dielectric constant. However, all high heat treatment samples also had the lowest transparency.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved